Nro. 67.

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek dnia 20. Sierpnia 1813.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiédnia dnia 10. Sierpnia. — Gazeta tuteysza zawiéra co następuie:

„N. Cesarz i Król raczył Kawalera Ludwika Lebzeltern, C.K. Radzcę nadwornego, w dowód naywyższego swoiego ukontentowania z dobrych usług iego czynionych w kilku ważnych posłannictwach dyplomatycznych, zaszczycić z własnéy chęci małym Krzyżem orderu Sgo Szczepana."

O pobycie J. C. K. Mości w twierdzy Theresienstadt, zawiéra Gazeta Wiédeńska następuiące wiadomości: „N. Pan obeyrzawszy okopy na wyspach pod Leitmeritz, wiechał d. 30. Lipca o godzinie pół do 7méy zrana bramą Leitmerycką do Theresiensztadu, gdzie Go Dowodzca twierdzy, Dyrekcya inżynieryi, i Kommenda placu z naywiększém uszanowaniem przyięli. N. Pan wysiadł natychmiast z poiazdu, oglądał warownie twierdzy aż do bramy Pragskiéy, udał się potém do magazynów żywności, do składów zapasów, do piwnic i piekarni, w których kazał sobie złożyć próby chleba komisnego i sucharów, po szkosztowaniu których udał się do Kościoła załogi i zbroiowni, a obeyrzawszy tamże ieszcze niektóre nowo-założone zewnętrzne warownie, wyiechal nakoniec o godzinie ótéy wśród błogosławieństw ludu przez Doxan do Budynia. Dowodzca twierdzy i przytomni sztabowi Officerowie odprowadzali N. Pana aż do saméy granicy terrytorium twierdzy, a J. C. K. Mość raczył okazać naywyższe swoie ukontentowanie z powodu znalezionego wszędzie dobrego stanu i postępu nakazanych robót.

„Wszystkie doniesienia (pisze daléy Gazeta Wiédeńska) z różnych Cyrkułów, przez które N. Pan w téy podróży przeieżdżał, pełne są dowodów naywiernieyszéy powolności i nayserdecznieyszego przywiązania, które J. C. K. Mci mieszkańcy wszystkich Stanów złożyli. W każdém, nawet w naymnieyszém mieyscu, zbiegali się młodzi i starzy dla oglądania choćby i na chwile, ukochanego Monarchy i powitania go głośnemi wiwatami. W większych mieyscach stali Obywatele, młodzież szkolna i żydowstwo w świątecznych ubiorach swoich na ulicach i rynkach. Moździerze huczały za zbliżeniem się Cesarskiego poiazdu, i wszystkie dzwoniły dzwony. N. Pan raczył wszędzie nayłaskawiéy przyiąć hołdy uszanowania obecnych Jenerałów, Officerów, Władz cyrkułowych i mieyscowych, Duchowieństwa i sąsiedzkich Posiadaczów dóbr, a na głośne i serdeczne wyrazy przywiązania ludu, z rozczuleniem i ze zwyczayną swoią uprzeymością i łaskawością odpowiedzieć. Każdemu mieszkańcowi tych mieysc, które przeieżdzaiącego Cesarza swoiego w obwodzie swoim godzinę, lub też kilka chwili tylko posiadały, staną się one wiecznie pamiętnemi."

Z Gracu dnia 4. Sierpnia. — Gazeta tuteysza zawiéra co następuie: „JW. Baron Hiller, Dowodzca korpusu woyska stoiącego w Austryi Wewnętrznéy, odprawił wczoray popis znayduiącego się tu woyska, i wyiechał dziś z miasta naszego.

Z Pragi d. 9. Sierpnia. — Gazeta tuteysza zawiéra co następuie: „Pan Jan Riedel, Dziedzic dóbr Przim i Popowitz w Cyrkule Königgrackim, okazał swóy patryotyzm przez to, że bez wszelkiego wezwania sprawił własnym kosztem mundur przystawionym z dóbr swoich 12tu żołnierzom z milicyi kraiowéy, za co mu Rząd szczególnieysze swoie ukontentowanie oświadczył. — Oprócz tego przyłożyły się następuiące oso-

by i gminy mieyskie do następuiących składek na ubranie milicyi kraiowéy: Jan Haater skórnik w Elb-Teinitz oświadczył się dadź bezpłatnie skóry na trzewiki dla 15tu żołnierzy z milicyi kraiowéy; — Garbarze Chrudymscy ofiarowali się dostarczyć bezpłatnie 4 sztuk skóry i podeszew funtowych w tymże samym zamiarze. — Członkowie Magistratu i mieszczanie miasta Skutsch dali bezpłatuie dla tamteyszych żołnierzy milicyi ksaiowéy 16 par trzewików 16 kapeluszów i 6 koszul. — Jan Tichy, Garbarz w Przelautsch posłał do funduszu milicyi kraiowéy 12 Z. R. 54 Kr. na 6 par trzewików. — Miasto Przelautsch dostarczyło bezpłatnie przypadaiące na siebie 18 sztuk gatek. — Wymienionym tu osobom i gminom oświadczył Rząd kraiowy swoie ukontentowanie za okazany ich patryotyzm."

Z Budy d. 8. *Sierpnia.* — Gazeta tuteysza zawiéra dalszy ciąg rejestu Welitów, które N. Panu szanowne Komitaty i Król. Węgierskie wolne miasta ofiarowały: Komitaty: Stuhlweissenburg 150; Bacs na nowo 12; Bars 100; Eisenburg 300; Heves 300; Krassov 147; Saros 129; Oedenburg 160; Gran 50; Warasdin 50; Agram 50. — Królewskie wolne miasta: Pukauz 2; Bardyiów 6; Brisen 4; Karpfen 3; Kremnitz na nowo 10; Epries 12; Essegg 13; Käsmark 6; Neusatz na nowo 3; Neusohl 4; Oedenburg 20; Skalitz 5; Warasdin 7; Zombor 26 (ogołem 1562) Welitów.

Z Pressburga d. 10. *Sierpnia.* — Gazeta tuteysza zawiéra co następuie: „Wczoray odprawiły Stany szanownego Komitatu Pressburskiego pod prezydencyą JW. Administratora Hrabiego Palffy jeneralne zgromadzenie, na którém oprócz postanowionych nieiakich środków, zgodnych z czasem teraźnieyszym, sama nawet Szlachta do broni wziąć się postanowiła. — Miasto Pressburg dostawiło nietylko nowozaciężnych dla uzupełnienia pułku pieszego Barona Hiller, lecz nawet nakazało werbunek do lekkiéy iazdy, który bardzo dobrze idzie; liczba Welitów będzie iuż w kilku dniach zupełną. Miasto i Mieszczanie, pomimo nadwątlonego przez niepopomyślne przypadki stanu swoiego, uczynili wszystko, co było w ich mocy, dla odpowiedzenia powinnie życzeniom J. C. K. Apostolskiéy Mci."

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Gazeta Wiédeńska zawiera następuiący artykuł:

Z wcześniéyszych, przez teraźnieyszego Marszałka Wellingtona zdanych, a w Angielskich Gazetach umieszczonych rapportów, okazuie się, iż tenże z Angielsko - Portugalsko - Hiszpańskiem połączonem woyskiem na początku Czerwca przeszedł rzékę Duero i do Prowincyi Leon z całą swoią siłą tak pociągnął, że wszystkie okopy założone przez woyska Francuzkie pod Valladolid i wzdłuż rzéki Duero obszedł, i przymusił Wodzów Francuzkich do opuszczenia od dawna przygotowanych, i na nic im się przydać nie mogących mocnych warowni, tudzież do cofnienia się za Burgos. Wyprzedzenie, iakie wśród tego czasu woysko Angielskie i posiłkowe uzyskało, było tak stanowiące, iż rozpoczęty odwrót Francuzów z tego samego powodu ciągle trwać musiał. Dnia 7go Czerwca przeszło woysko Angielskie i sprzymierzone rzékę Carion, dnia zaś 8go i 9go Pissuergę, i wkroczyło do Prowincyi Burgos. W nocy z dnia 12go ustąpili Francuzi z miasta i twierdzy Burgos i mieli (iak głoszą) wysadzić tę twierdzę w powietrze; dnia następuiącego stanęły tam woyska Angielskie. Dnia tegoż znaydowała się główna kwatéra Lorda Wellingtona w Villa - Diego. W iakim stopniu pośpiechu cofały się woyska Francuzkie, w takim połaczone woyska w rozmaitych kierónkach za niemi postępowały. Dnia 14go i 15go Czerwca przeszły ostatnie po części za Ebro. Woyska Francuzkie stały z tamtéy strony między Pancorbo i Frias. Na oddział stoiący w Frias uderzył Angielski Jen. Alten, i zmusił go do odwrotu, w którym odcięto go od tylnéy straży, która 300 ludzi w poymanych straciła, wielu zabitych i ranionych miała, a ze szczątkami w górach się rosproszyła. Dnia 19go okrążono lewe skrzydło Francuzów idących z Espeio, i przymuszono ie do przyłączenia się do głównego korpusu po tamtéy stronie Pancorbo. Korpus ten zaiął wśród tego czasu zamek Pancorbo i ustąpił przez Ebro do Wittoryi. Angielska główna kwatéra znaydowała się dnia 19go w Sabijana de las Bayas. Woysko Francuzkie stanęło w nocy przed Wittoryą wzdłuż Zadory. Tu nastąpił, dnia

21. Czerwca wiadoma iuż bitwa, która przecięła Francuzóm prostą droge do Francyi, i przymusiła ich do obrócenia się ku Pampelunie, aby tą drogą dostali się do Pyreneów, gdzie wszystkie działa i tabory stracili i znakomitą stratę w ludziach ponieśli. Główne woysko Francuzkie ścigane od woyska Angielskiego, przybyło dnia 24go Czerwca pod Pampelunę, a ztamtąd osadziwszy piérwey zamek, cofnęło się przez Roncesvales na Bajonnę do Francyi w celu zgromadzenia się.

Główna Angielska kwatéra była d. 22. Czerwca w Salvatierra, a d. 24go w Izurzon.

Podczas tych wypadków stało pułnocne woysko Francuzkie pod sprawą Jen. Clauzel w Logronie z tamtéy strony Ebru; dowiedziawszy się ono o zaszłych zdarzeniach pociągnęło do Saragossy, a ztamtąd, chociaż na nie z wielu mieysc tak Angielskie, iako i Hiszpańskie woyska nacierały, śpiesznym pochodem dostało się równie na drogę wiodącą do Bajonny.

Lewe skrzydło Angielskiego i sprzymierzonego woyska przez Jen. Graham dowodzone, wkroczyło tymczasem do Prowincyi Guipuscoa ku Villa Franca, gdzie Francuzki Jen. Foy, z iedną częścią woyska zwanego Portugalskiém utrzymać się usiłował. D. 24go i 25go przyszło do gwałtownych potyczek pod Villa Franca i Toloza, a gdy razem i stanowiska Francuzów okrążone były, musieli z obydwóch mieysc ustąpić, i cofnąć się także i z téy strony do Pyrenęów. Użyli oni nocy z dnia 25go na 26ty Czerwca, aby bez straty ustąpić z Tolozy. W pomienionych potyczkach podaie Jen. Graham stratę swoią w Anglikach i Portugalczykach na 59 w zabitych, 116 ranionych i 45 zabłąkanych, między którymi znayduie się kilkunastu Officerów, mianowicie zaś między ranionymi Pułkownik de Camera i Major Xiążę Reuss ciężko są ranieni. Wiele Hiszpanie stracili, nie wiadomo było ieszcze Jenerałowi podtenczas, kiedy swóy rapport pisał. Odtąd nie przestawał ón ścigać z owéy strony Francuzów, a iedna część Hiszpańskich iego wóysk posiłkowych pod Jen. Castannos przybyła d. 2. Lipca nad Bidassoę, która dzieli Hiszpaniię od Francyi.

Po tak stanowczym postępie woyska Angielskiego, przybyły także w celu wspierania onegoż ze strony morskiéy Angielskie woienne okręty na brzegi, a Hiszpańskie woyska kraiowe lądem na przód się posunęły. Skutek tych działań był taki, iż Francuzi opuścili Bilbao, Castro, Guetaria i wszystkie stanowiska na brzegach, tylko w iednéy Santonie i w St. Sebastian wzmocnili załogę, a potém z resztą załóg przyłączyli się do woyska zwanego Portugalskiém.

Wśród tego czasu osadził Hiszpański Jen. Odonel miasto i twierdzę Burgos, a d. 28. Czerwca zdobył szturmem warownię Pancorbo, poczém d. 29. Czerwca kapitulowała załoga; składała się ona z 650 ludzi, miała zapasy na dni kilkanaście, ale mało wody, a i ta była zła. W zamku znaydowało się 24 dział z dostatecznym zapasem prochu. Podobnież d. 30. Czerwca poddał się Anglikóm zamek Passage (na brzegu między S. Sebastian i Fuenterabia) maiący 120 ludzi załogi. Pampeluna i naywiększa część reszty znacznieyszych twierdz leżących naprzeciw Pyreneóm, były ieszcze przez woyska Francuzkie osadzonemi.

Gazety Angielskie twierdzą, że z planami Lorda Wellingtona zdawała się bydź w związku ta wyprawa, którą w równymże czasie w Katalonii uskutecznić, Jen. Murray dany sobie miał rozkaz. Iednakże ta wyprawa, iak wiadomo, przez szybkie poruszenia Marszałka Francuzkiego Xięcia Albufery, przez wspólne działanie załogi Barcellońskiéy i męstwo Francuzkiego Dowodzcy w Tarragonie, tak dalece się nie powiodła, że woysko Angielskie ze znakomitą stratą dział do oblężenia służących oddalić się, i do Alikantu powrócić musiało. Zdany w téy mierze rapport Lordowi Wellingtonowi przez Jen. Murray pod d. 14. Czerwca zgadza się we wszystkiem z rapportem przez Xięcia Albufery podanym. (*Obaczyć N. 62 Gazety naszéy stronnice* 517 i 518). Jen. Angielski wyraża się, iż siła iego wynosiła tylko 16000, między którymi 13000 znaydowało się Hiszpanów, którzy waleczni wprawdzie, ale nie ze wszystkiém są pewni; takim to sposobem nie mógł ón się opierać Wodzowi Francuzkiemu, maiącemu przeszło 20000 naylepszego wyborowego woyska. „Może (powiada Jen. Murray w ciągu swoiego rapportu) JW. Pan iesteś tego zdania, iż powinienem był odważyć się na stoczenie potyczki; lecz gdy JW. Pan zważyć zechcesz, że w razie nieszczęśliwym odwrót byłby dla mnie niepodobny, i że gdybym był ściganym, nie mógłbym był mieć nadziei wsiąść na okręty, a woysko całe zgubioneby by-

ło, natenczas śmiem się spodziewać, iż JW. Pan uwierzysz, że (iakokolwiek nad tém boleć należy) tego iedynego chwyciłem się środka dla utrzymania i ocalenia woyska, od którego bytu zawisł wypadek wyższych przeznaczeń. Nadzieia tą tém więcey mnie umacnia, gdy się na 13ty §. powszechnego od JW. Pana udzielonego przepisu względem kierowania wyprawą woienną, odwołuię. Czuię ia to mocno, iż są okoliczności, które mogą dokładnieyszego wymagać śledzenia, dla tego nie omieszkam na wszystkie punkta z ukontentowaniem odpowiedzieć. Może równie JW. Pan iesteś tego zdania, iż twierdza mogłaby była bydź zdobytą; lecz gdy takowa iest za mocna, niż żeby ią szturmem zdobydź można, sądzę przeto, dopuszczaiąc, iż chociażby nawet zdobytą bydź mogła, przecież nie moglibyśmy byli dostać iéy prędzéy, iak w 8miu lub 10ciu dniach. Żałuię iedynie tego, że tak długo oblężenie ciągnąłem czekaiąc na posiłki, których się spodziewałem. Do ostatniéy chwili nie poprzestałem oblężenia; lecz gdy szczęśliwym trafem pogoda sprzyiała, woysko wsiadło na okręty bez naymnieyszéy przeszkody. Nie mogłem w żadnym innym dniu spodziewać się tak szczęśliwéy pory; uczyniwszy więc postanowienie moie, natychmiast do uskutecznienia takowego środka przystąpiłem; z żalem oznaymuie JW. Panu, że widziałem się zmuszonym do zostawienia dział w naydaléy posuniętych bateryach. Gdybym był ieden dzień dłużéy pozostał, możnaby było zabrać te działa; lecz nie chciałem się wystawiać na niebezpieczeństwo, albowiem całość woyska mogłaby była bydź zagrożoną nie tylko przez nieprzyiaźną pogodę, lecz i przez pokazanie się nieprzyiaciela, w przytomności którego nie mógłbym był wsiąśdź z woyskiem na okręty, albo też nie byłoby się obeszło bez znakomitéy straty; z przewłoki zaś żadnaby była nie wyniknęła korzyść i t. d."

(W Anglii nie kontenci bardzo z tego pisma, a mianowicie z Jen. Murray. Dziennikarze Angielscy wzywaią Rząd, aby postępek iego ściśle był śledzony. Nayszczególniéy obwiniaia go o utratę dział służących do oblężenia. Były to te same, którémi roku przeszłego zdobyto Badajoz, i które potém rzéką Tagiem do Lizbony posłano, z tamtąd do Alikantu na statkach przywieziono, a teraz nieprzyiacielowi zostawiono. Tymczasem głoszą, że po Jenerale Murray przybyły z Palermu Lord Bentink obiął dowództwo, a na iego mieysce Jen. Murray do Sycylii posłanym został).

W tém położeniu rzeczy, zdaie się, że Lord Wellington iedynie na to swoią obrócił uwagę, ażeby mógł opanować Biskaie, Guipuscoa i Nawarrę, które to twierdze są ieszcze przez Francuzów zaięte. Według ostatnich, ogłoszonych rapportów urzędowych z d. 3. Lipca, znaydował się ón podtenczas w główney kwatérze w Ostitz powyżéy Pampeluny w Nawarze, a Jen. Hill obskoczył to mieysce.

Co od d. 3go do 24go Lipca i daléy u woyska Angielskiego zaszło, o tém żadnéy nie mamy wiadomości. Domyślać się tylko należy, że przez ten czas Pampeluna, S. Sebastian, a może i inne ieszcze twierdze oblężone zostały. Dowiedziawszy się w tym czasie Cesarz Francuzów w Dreźnie o posuwaniu się Angielskiego, a odwrocie Francuzkiego woyska, wysłał iak nayśpiészniéy Marszałka Soult, Xięcia Dalmacyi, do Hiszpanii z obszerném pełnomocnictwem, i nadanym tytułem Cesarskiego Zastępcy (*Lieutenant de l'Empereur*). Z listów prywatnych dowiedziano się, iż tenże w nocy z d. 4go na 5ty Lipca bez naymnieyszego zatrzymania się przez Paryż na Hiszpańską pośpieszył granicę; późniéy zaś rozeszła się w południowéy Francyi pogłoska, że wyparte z Hiszpanii woysko znowu się z téy strony Bajonny zebrało, uszykowało, i na nowo przez Bajonnę na przód się posunęło. Według Gazety Frankfórtskiéy z d. 1. Sierpnia miały iuż w saméy rzeczy w dniu 24go Lipca obustronne woyska spotkać się z sobą, a odwrót Angielsko - Hiszpańskiego woyska ku Pampelunie miał bydź skutkiem tego spotkania, względem czego iednakże dokładnieyszych czekać należy wiadomości. — Tymczasem udziela Frankfórtska Gazeta z dnia 2. Sierpnia następuiący rapport urzędowy Francuzki względem uderzenia Anglików na S. Sebastian, które się nie powiodło.

Do Ministra woyny Xięcia Feltryyskiego.

Z S. Sebastian d. 25. Lip. 1813.

Dnia 22go przysłał do mnie Angielski Jenerał dywizyi Parlamentarza, lecz ia wzbraniałem się przyiąć go. Wyłom w murze był iuż dostępny. W dniu 23cim i 24tym nie przestał nieprzyiaciel z 30 do 35 dział strzelać; zniszczył ón wszystkie domy Zuzioli aż

do St. Elma i zrobił dwa nowe wyłomy. Przekonałem się, iż przez drugi łatwiey, przez 3ci zaś daleko trudniéy przechodzić można było. Dnia 22go zapalił ón w kilku mieyscach miasto, i utrzymywał ogień przez nieustanne rzucanie bomb i granatów; miasto cierpiało iuż bardzo wiele. Tego poranku d. 25go o godzinie 4téy użył nieprzyiaciel wodociągu mieyskiéy fontanny dla założenia tamże min i wysadzenia w powietrze zbroiowni w ukrytéy drodze zostaiącéy. Na ten znak ruszyło woysko iego. Iuż z samego kierónku wystrzałów z bateryów dnia 24go po południu mogłem się domyśléć, iż uderzy na mnie w nocy, albo drugiego dnia zrana, i stosownie do tego moie poczyniłem urządzenia. Zewsząd został nieprzyiaciel dzielnie przywitany; cokolwiek tylko zbliżyło się do wyłomów muru, padło trupem, lub ranione było. Żołnierze, którzy się w ukrytéy drodzę byli rospostarli, natychmiast wyparowani zostali, ani im dopuszczono usadowić się. Czyn ten waleczny naywiększy zaszczyt przynosi załodzę w S. Sebastian i t. d. — Pewny iestem, że Anglicy 14 do 1500 ludzi tak w wyłomach, iako i w ukrytéy drodzę, albo przez ogień naszéy artyleryi, lub też przez bomby i granaty, któreśmy na nich za ich zbliżeniem się rzucali, utracili. Jenerał Angielski prosił mnie, abym poległych iego dozwolił pogrzebać; pozwoliłem na to godzinę, kazałem zabrać 581 ranionych, między którymi znaydowało się 13tu Officerów należących do tych, którzy byli przy wyłomie muru i poniżéy; potém 237 ieńców przyprowadzono. Ranionych w naydalszéy odległości będących, zabrał nieprzyiaciel. Przyprowadzeni zapewniaią, iż ze strony Angielskiéy znayduie się 50 poległych Officerów, a między tymi Jenerał Major, Dowodzca pierwszéy kolumny. — Donoszę to JW. Panu w naywiększym pośpiechu. Marszałek Xiążę Dalmacyi (Soult) uczynił mi honor uwiadomiaiąc mnie, że idzie na odsiecz Pampelunie. — Strata nasza nie wynosi więcéy iak 40. ludzi i t. d.

(Podpisano) Jenerał dowodzący

Rey.

Z Arragonii i o Francuzkim Marszałku Suchet nie ma żadnych pewnych wiadomości, któreby daléy iak do dnia 30go Czerwca dochodziły. Z Katalonii iednak dostaliśmy przez Gazetę Girońską rapport z d. 17. Lipca, w którym Jen. dywizyi Lamarque, Naczelnikowi woyska Katalońskiego Jenerałowi Decaen, o przedsięwziętym podieździe do Vich donosi. Otrzymał ón do tego rozkaz od zwierzchnego Dowodzcy, który sam w tym samym kierónku do Barcellony dążyć zamyślał, lecz zmieniwszy potém swoie postanowienie, uwiadomił o tém Jen. Lamarque przez iednego posłańca, który nie przybył. Jenerał ten był zatém pewny przyobiecanéy mu pomocy, i ruszył d. 8. Lipca tylko z 1500 ludźmi bardzo uciążliwemi po górach drogami; otoczony Hiszpanami, odpierał ich nieustannie, przybył do Vich i ieszcze daléy, gdy iednym razem spostrzegł przed sobą trzy Hiszpańskie brygady, wiele iazdy i kilka odwodów, co wszystko do 9000 wynosiło. Cofnął się ón wprawdzie nazad, iednakże chociaż tak mężnie bronili się żołnierze, przecież musieliby byli uledz przemocy, gdyby im pod Grau Jen. Beuermann ze 4ma bataliionami nie był przybył na pomoc. To ziawienie się woyska, które za straż większéy siły trzymano, było powodém, że się Hiszpanie cofnęli. Tym sposobem mógł korpus Francuzki do Girony powrócić. Francuzi mieli przeszło 400 w zabitych i ranionych; strata Hiszpanów miała bydź daleko większą.

Związek Reński.

W Bawaryi wyszło nowe, obszérne urządzenie gwardyi narodowéy. Dzielić się ona będzie, iak dotąd, na trzy klasy. W pierwszéy mieszczą się maiący wspólne obowiązki z woyskiem czynném, i muszący się udawać wszędzie dla obrony Oyczyzny, gdzie ich tylko powoła wola Króla Jegomości. (Są to bataliiony odwodowe.) W drugiéy są ci, którzy w czasie pokoiu zebrani i wyćwiczeni, nie zawsze iednak zostaią pod bronią, lecz tylko wtenczas maią bydź zwołani, kiedy Monarcha uzna ich potrzebnymi do utrzymania porządku i bezpieczeństwa wewnątrz Państwa. (To są ruchome legiony.) W trzeciey nakoniec znayduią się ci, którzy nigdy nie maią bydź użyci przeciw nieprzyiacielowi Państwa, lecz tylko w czasie woyny maią pełnić służbę woyskową w obwodzie miast lub powiatów swoich. (Iest to żołnierstwo obywatelskie.)

D. 3. Lip. oświadczono w Bawaryi za upadłe wszystkie tytuły szlachectwa, które, po nakazie z dnia 13go Października 1812, aż do tego czasu wylegitymowane nie zostały, a któby mimo tego używał nadal wspomnio-

nych tytułów, ten do odpowiedzialności fiskalney pociągnięty zostanie.

Pod dniem 10tym Czerwca wyszedł Edykt względem stosónków, w iakich maią zostawać w Królestwie Bawarskiém mieszkańcy starozakónnego wyznania. Ci tylko Żydzi mogą używać praw politycznych i innych oraz przywilejów, którzy otrzymali indygenat w Bawaryi i przyięli pewne nazwiska familiyne. Żydzi maią prawo do sposobu życia właściwego wszelkim innego wyznania mieszkańcom, a to pod pewnemi warónkami, lecz nawzaiem maią poprzestać ile można nayprędzey, żywienia się szachraystwem; nie będą odtąd składać odrębnych gmin, lecz będą należeć w okolicznościach gminnych do mieszkańców Chrześciańskiego wyznania. Maią zapewnioną zupełną wolność wyznania, a w każdém mieyscu, gdzie naymniey iest 50 familii, mogą składać oddzielnie gminę kościelną. Rabinowie zaś muszą bydź przez Władze kraiowe examinowani i potwierdzeni. Dzieci oboiey płci Żydowskie, muszą chodzić do szkół wraz z dziećmi mieszkańców innych wyznań, wyiąwszy naukę religii, którey osobno uzyć się maią; wolno iednak Żydóm zakładać oddzielne szkoły, lecz muszą w nich bydź nauczyciele examinowani, których dochód naymniey 300 Rynskich rocznie wynosić powinien. Pozwolenie uczenia się Żydowskiey teologii, nie będzie żadnemu młodzieńcowi tego wyznania dopóty dozwoloném, dopóki nie złoży korzystnego zaświadczenia z publiczney szkoły, iż odbył kurs nauk usposobiaiących.

Xięstwo Warszawskie.

Gazety Warszawskie zawiéraią następuiący artykuł z Warszawy pod d. 10. Sierpnia:

Dnia 7go b. m. przechodziły tędy dwa pułki dragonów Rossyyskich i pułk huzarów czerwonych; a dnia 8go zakłady pułków konney gwardyi Imperatorskiey, składaiące się: z kiryssyerów, dragonów, huzarów i ułanów. Piękne te oddziały gwardyi przeciągały wedle mieszkania JW. Barona Bennigsena, Jenerała iazdy, Wodza naczelnego woyska odwodowego Rossyyskiego, i JW. Doktorowa Jenerała piechoty, Gubernatora woiennego Warszawy. Przed mieszkaniem pierwszego Jenerała, gdzie się wspomnione oddziały zatrzymały, oglądał ie JW. Łanskoy Gubernator i Prezes Rady Naywyższey tymczasowey Xięstwa Warszawskiego, wspomnieni, i inni tu obecni Jenerałowie i Officerowie Rosyyscy. Dnia 9go przechodził znowu oddział piechoty i znaczna liczba taborów przez tuteysze miasto. Wszystkie te oddziały ciągną na Łowicz i Kalisz ku głównemu woysku.

Prusy.

Gazety Pruskie zawiéraią następuiące urządzenie Królewskie względem ograniczenia Edyktu stanowiącego Pospolite-Ruszenie w Królestwie Pruskiem *).

My Fryderyk Wilhelm &c. Uznaiemy z wdzięcznem uczuciem i ukontentowaniem znamienitą odwagę i wytrwałość, z iaką nasze woysko dotąd za Oyczyznę walczyło, iako też rozmaite natężenia i ofiary, z iakiemi wierni Nasi Poddani wszelkich stanów ubiegali się do obrony iéy i osiągnienia wielkiego celu, dla którego walka rozpoczęta została. Ufaiąc stale wytrwałości owego powszechnego ducha, który się wszędzie tak chwalebnie okazuie, zakładamy naybardziey na niéy nadzieię pomyślnego wypadku naszéy sprawiedliwey sprawy, trwałego przywrócenia i ustalenia niepodległości i całości Kraiów, a szczególniey naszego. Z ukontentowaniem też widzieliśmy, z iaką ochotą milicya się zebrała i Pospolite-Ruszenie urządzone zostało; wszakże i w tém uznaiemy przywiązanie do Nas i Oyczyzny, przez które Naród Pruski szczególniey się zaleca. Im bardziey zaś szacuiemy te uczucia, należną im oddaiąc sprawiedliwość, tém usilniey pragniemy, takich tylko żądać usiłowań i ofiar, które istotnie będąc potrzebne, ile możności, naymniey przeszkadzaią zwykłym zatrudnieniom i zarobkóm, od których dobry byt wiernych Naszych Poddanych zależy. Postanawiamy zatém względem nakazanego Edyktem dnia 21. Kwietnia r. b. Pospolitego-Ruszenia, co następuie:

Ma trwać ciągle Pospolite-Ruszenie, iak już iest urządzone; ale powszechne obowiązki w następuiący sposób ograniczamy. — Z Pospolitego Ruszenia ma bydź utworzony odwód dla milicyi kraiowéy, któryby dostateczny był do uzupełnienia téy milicyi, gdy tego potrzeba wymagać będzie. Względem utworzenia tego odwodu osobne wyydzie u-

---

*) *Urządzenie to umieszczoném iest w Nrach 50tym i 51wszym Gazety naszéy.*

rządzenie. — Oprócz tego, na prowincyi i w miastach nie liczących 300 głów należących do Pospolitego-Ruszenia, trzecia część ich wyznaczona będzie na przemiany do odbywania straży i wykonywania policyynych i woyskowych zamiarów. — W miastach większych, w których zwykłe zatrudnienia naymniey się zgadzaią z woyskowém przeznaczeniem, a w których iest 300 lub więcéy głów należących do Pospolitego Ruszenia, z trzeciéy części, pozostałéy po odtrąceniu oddanych ludzi do milicyi, utworzone będą kompaniie czyli bataliiony obywatelskie, które, lubo także do milicyi należą, iedynie obowiązane będą do obrony miasta. Gdzie urządzone są gwardye mieyskie, te wcielaią się do tych kompanii lub bataliionów, i zachowaią mundury iakie teraz maią. Kompaniie strzeleckie zostaią tak, iak teraz są urządzone. — Władze sądownicze, iako też Policye mieyscowe, Władze gminne, wyiąwszy Landratów, przy zbliżaniu się nieprzyiaciela zostaią na swoich mieyscach, ale w żadnym przypadku przysięgi nieprzyiacielowi wykonać nie maią. Wszystkie inne wyższe, a szczególniéy administracyyne Władze, maią się oddalić, ale wszelako w ostatniéy dopiero chwili. — Co niedziela i święto ma się Pospolite Ruszenie ćwiczyć w robieniu bronią i obrotach woyskowych. — Bez wyraźnego rozkazu Gubernii woyskowych nie potrzeba wsi i powiatów opuszczać, ani żadnych czynić spustoszeń. Jeżeli takie środki koniecznie potrzebne będą, wspomnione Władze wydadzą szczególne w téy mierze przepisy. Rozumie się samo przez się, iż ani żywności, ani iakichkolwiek bądź potrzeb woiennnych dla nieprzyiaciela zostawić nie należy. Według tego ograniczaią się paragrafy, zaczawszy od 65go do 74go, tudzież §. 79ty Edyktu wydanego pod d. 21go Kwietnia r. b. — Dań w Berlinie dnia 17. Lipca 1813.

Fryderyk Wilhelm.

Hardenberg.

Gazety Berlińskie zawiéraią następuiący artykuł z Berlina pod d. 31. Lipca:

„Onegday między 12tą i piérwszą w południe, wyiechał ztąd Królewic Szwedzki z częścią Dworu swego do Mittenwalde, gdzie stoiące obeyrzawszy woysko, wrócił tu o godzinie 10téy wieczorem. Wczoray przed południem był z pożegnaniem u Xiążąt i Xiążen krwi, i wyiechał po południu o 4téy z większą częścią Dworu swego do Potsdamu; reszta Dworu iego, iuż się dziś ztąd oddaliła. Jak słychać, uda się Królewic Jegomość przez Brandenburg, Oranienburg i Strelitz do Wahren (w Meklemburgskiém), gdzie odprawi popis zgromadzonego tamże woyska.“

Też Gazety umieściły następuiący wyciąg z listu pisanego z Nauen d. 31 Lipca: „Dziś przeieżdżał tędy z Brandeburga do Oranienburga Królewic Szwedzki, zlustrował korpus Ochotników Majora Lützow, okazał mu swoie ukontentowanie, i zaszczycił Majora Lützow orderem miecza.

Odebraliśmy następuiące 3 listy z Berlina:

Dnia 3. Sierpnia. — Dziś obchodzimy tu rocznicę urodzin naszego wysoce wielbionego Króla w sposób godny i przyiemny uchanemu Monarsze, to iest przez dobroczynność. Tu i owdzie nasycono i hoynie udarowano ubogich. Zebrano znakomite składki i rozdano ie po szpitalach woyskowych. Inwalidzi mieli uroczysty obiad. Ubrano 50 córek żołnierskich i dano im podarunki. Woyskowość odprawiła w tuteyszym ogrodzie *Lustgarten* zwanym publiczne nabożeństwo, a we wszystkich Kościołach odbyły się uroczyste modły za pomyślność drogiego Króla, Familii i Sprzymierzenców iego, tudzież za Wodzów woysk. Składka dla ubogich po Kościołach była bardzo znakomitą. Wieczorem oświecono mieysca publiczne i domy, zapalono ogniowe sztuki (faierwerki), a liczne towarzystwa bawiły się wesoło po domach. — Królewic Następca Szwedzki znaydował się onegdayszego dnia w Neustrelitz na Dworze Xięcia Meklenburgsko-Strelickiego, gdzie wielki bal był danym. Po obiechaniu całéy linii woysk powróci tu Królewic Szwedzki. Pomieszkanie dla niego w Zamku Królewskim iest na przyięcie iego gotowe, a wszyscy słudzy iego oczekuią go na nowo. — Według nadeszłych pewnych wiadomości nie znayduie się ieszcze Jener. Moreau na stałym lądzie, lecz przybędzie niebawnie do Stralzundu. — Ztąd odeszło iuż wiele woyska z artyleryą częścią nad Elbę, częścią też nad Odrę; woysko stanie nad tą ostatnią rzéką dla tego, aby odeprzeć Francuzów, gdyby przez Luzacyę i las Spreyski do Berlina posunąć się zamyślali. Mówią, że d. 6. b. m. wyydą ztąd wszyscy żołnierze należący do 3go (Bülowa) kor=

pusu, a część 4go (Tauenciena) korpusu nadciągnie do nas dla bronienia Marchiiów, gdyby się kroki nieprzyiacielskie na nowo rozpoczęły; 3ci korpus ciągnie nad Niższą Elbę. Tymczasem powiększa się nadzieia pokoiu, a wszystkie listy z Pragi, Szląska i południowych Niemiec podnoszą ią bardziéy ieszcze. —Prusy maią teraz 500 dział. W całém Królewstwie Pruskiém zaciągaią wciąż żywo ludzi do woyska, uzbraiaią bataliiony i oddziały, i zewsząd ciągnie woysko na południe i zachód, udaiąc się na mieysca przeznaczeń swoich.

Dnia 7. Sierpnia. — Dziś spodziewanym tu Jen. Moreau. Pokoie, w których ma mieszkać, przygotowane iuż na przyięcia iego; są to te same, w których mieszkał roku 1805go Czesarzowic W. Xiążę Konstanty. Główna kwatéra Królewica Szwedzkiego przeniesioną będzie do Potsdamu, gdzie w kilka dni stanie. Według wszelkich dochodzących nas wiadomości rozpoczną się d. 17. Sierpnia na nowo kroki nieprzyiacielskie. Nakazano wszystkim Woyskowym, bawiącym się w Berlinie za urlopem, lub też z inney iakiéy przyczyny, mianowice zaś Sztrzelcóm Ochotnikóm, aby naydaléy do d. 10. b. m. udali się do swoich korpusów i oddziałów. W Szląsku spodziewano się ieszcze d. 27. Lipca scen krwawych, lecz nie przyszło do tego. Dnia 26. Lipca przekroczyli byli Francuzi liniię demarkacyyną; skoro się Król o tém dowiedział, kazał natychmiast całemu rozrządzalnemu woysku ruszyć przeciw nieprzyiaciołóm; lecz ci cofnęli się prędko i nadbiegł goniec z tém oznaymieniem, że omyłka była posunienia się tego przyczyną. Jen. Tauenzien przyiechał tu dzisieyszéy nocy, i odieżdza dziś ieszcze do Szląska, główney kwatéry Królewskiéy. Rząd nasz otworzył pożyczkę 300,000 talarów, które handlowe domy i naymaiętnieysi stolicy téy obywatele złożyć muszą. Przez rok cały nie będą żadne prowizye płaconemi, a potém będzie im się płacić po 4 od sta. Rekwiruią teraz także bydło i mąkę dla woyska. Podczas ładowania mundurów w Anglii, które odeszły do Prus i Hiszpanii, zrobiono pomyłkę. Prusacy otrzymali po części Angielskie, Hiszpańskie i Portugalskie mundury, i są iuż w nie po części ubrani, ponieważ czas poprawy powyższéy omyłki nie dozwalał. Dotychczas ieszcze chwyta czuyna nasza Policya szpiegów Francuzkich. Ledwo sobie wyobrazić można, iak wielka liczba takich Ajentów więzienia nasze napełnia, którzy się ieszcze codziennie pomnażaią.

Dnia 10. Sierpnia. — Xiążęta Familii Królewskiéy, którzy tu po zawarciu rozeymu przyiechali, bawią się tu ciągle ieszcze. Xiążę Wilhelm, który chciał dzisiay z Berlina wyiechać, został się tak, iak i Xiążę August, który iutro chciał iechać. — Jen. Moreau nie przybył tu ieszcze. (Według Gazety Wrocławskiéy przeieżdzał ón d. 6. Sierpnia przez Stargard do główney kwatéry). Zaciągaią znowu mocno ludzi do milicyi kraiowey.

Meteorologiczne postrzeżenia we Lwowie od dnia 5. do 8. Sierpnia 1813.

Dnie.	*Czas postrzeżenia*	*Barometr.*	*Cieplomierz Reaumura.*	*Wilgociomierz.*	*Kierunek Wiatrów.*	*Odmiany powietrza.*
9	*Wsch. Słońc.*	28, 0, 7.	† 11, 7.	83, 80.	*Z. słaby*	*chmury*
	2. po połud.	28, 0, 9.	† 15.	70, 28.	*P. Z. Z. słaby.*	*chmury.*
	10. w nocy	28, 1, 3.	† 10, 7.	86, 28	*Po. Z. słaby*	*iasno*

W przeszłym Nrze Gazety naszéy w dostrzeżeniach meteorologicznych poprawić: d. 6. o godzinie 2giéy zamiast 27, 12, 5, — 27, 11, 5; *o 10téy w nocy zamiast* 27, 1, 10, — 27, 11, 10, *dnia 7go o godzinie 2giéy zamiast* 28, 11, 3, — 27 11, 3; *o 10téy w nocy zamiast* 28, 11. 7; 27, 11, 7.